

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
здоров'я України
23 березня 2023 року № 542

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
07 квітня 2023 року за № 590/39646

Положення
про функціональну підсистему медичного захисту населення єдиної
державної системи цивільного захисту

1. Це Положення визначає основи створення функціональної підсистеми медичного захисту населення єдиної державної системи цивільного захисту (далі – функціональна підсистема), її склад, завдання та рівні.

2. У цьому Положенні терміни вживаються у такому значенні:
функціональна підсистема медичного захисту населення єдиної державної системи цивільного захисту – складова частина єдиної державної системи цивільного захисту, до якої входять органи управління функціональної підсистеми та підпорядковані їм сили цивільного захисту, підприємства, установи та організації, що належать до сфери управління МОЗ, які виконують завдання цивільного захисту.

об'єкти функціональної підсистеми – майно, території і об'єкти територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління МОЗ, державна установа «Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Міністерства охорони здоров'я України» (далі – УНПЦ), державна установа «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» (далі – ЦГЗ), центри контролю та профілактики хвороб (Автономної Республіки Крим, обласні, міст Києва та Севастополя) (далі – ЦКПХ), підприємства, установи та організації сфери охорони здоров'я, які виконують завдання цивільного захисту.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Кодексі цивільного захисту України, Законах України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя

населення», «Про захист населення від інфекційних хвороб», «Про екстрену медичну допомогу», Положенні про єдину державну систему цивільного захисту, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 09 січня 2014 року № 11, типовому положенні про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2015 року № 101.

3. Метою створення функціональної підсистеми є захист населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період, зменшення матеріальних втрат на об'єктах функціональної підсистеми, забезпечення готовності відповідних сил цивільного захисту до виконання завдань у сфері охорони здоров'я.

4. Завданнями функціональної підсистеми є:

1) здійснення заходів цивільного захисту на об'єктах функціональної підсистеми та у сфері охорони здоров'я;

2) забезпечення готовності підпорядкованих сил і засобів до дій, спрямованих на запобігання виникненню та реагування на надзвичайні ситуації, здійснення заходів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій або небезпечних подій, що становлять загрозу життю та здоров'ю людини;

3) організація та проведення моніторингу і прогнозування виникнення надзвичайних ситуацій та їх розвитку на об'єктах функціональної підсистеми, визначення ризиків виникнення надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я із залученням сил та засобів функціональної підсистеми санітарного та епідеміологічного благополуччя населення єдиної державної системи цивільного захисту;

4) своєчасне і достовірне інформування зацікавлених органів виконавчої влади, сил цивільного захисту функціональної підсистеми санітарного та епідеміологічного благополуччя населення єдиної державної системи цивільного захисту та населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій на об'єктах функціональної підсистеми;

5) проведення рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єктах функціональної підсистеми, вжиття відповідних заходів реагування у сфері охорони здоров'я;

6) надання медичної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій, рятувальникам та іншим особам, які залучалися до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожеж;

7) завчасне створення і підготовку спеціальних медичних формувань, утворення в умовах надзвичайних ситуацій необхідної кількості додаткових тимчасових мобільних медичних підрозділів або залучення додаткових закладів охорони здоров'я для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

8) забезпечення планування заходів цивільного захисту;

9) організація та проведення навчань (тренувань) з підготовки органів управління функціональної підсистеми та підпорядкованих їм сил цивільного захисту із залученням представників функціональної підсистеми санітарного та епідеміологічного благополуччя населення єдиної державної системи цивільного захисту;

10) розроблення та здійснення заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування в особливий період об'єктів функціональної підсистеми;

11) підготовка навчальних матеріалів, рекомендацій та навчання населення щодо поведінки та дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я. Навчання населення щодо поведінки та дій у разі виникнення надзвичайної ситуації на об'єктах функціональної підсистеми;

12) здійснення заходів щодо організації укриття працівників об'єктів функціональної підсистеми у захисних спорудах цивільного захисту;

13) створення, раціональне збереження і використання резерву матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання, реагування та ліквідації надзвичайних ситуацій незалежно від характеру походження та становлять загрозу сфері охорони здоров'я;

14) розроблення та забезпечення виконання галузевих програм і планів з питань цивільного захисту;

15) здійснення відповідно до законодавства у сфері цивільного захисту інших заходів, пов'язаних з медичним захистом населення, залежно від надзвичайної ситуації, що склалася.

5. Безпосереднє керівництво функціональною підсистемою здійснює Міністр охорони здоров'я України.

6. До складу функціональної підсистеми входять МОЗ, УНПЦ, ЦГЗ, Міністерство охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, структурні підрозділи з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, підприємства, установи та організації сфери

охорони здоров'я, які виконують завдання цивільного захисту, центри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, ЦКПХ.

7. Управління функціональною підсистемою здійснюють:

1) на державному рівні – МОЗ, його структурний підрозділ з питань цивільного захисту;

2) на регіональному рівні – Міністерство охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, структурні підрозділи з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;

3) на об'єктовому рівні – керівники підприємств, установ та організацій сфери охорони здоров'я, а також підрозділи (посадові особи) з питань цивільного захисту, які утворюються (призначаються) такими органами відповідно до законодавства.

Для координації робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, на регіональному, місцевому та об'єктовому рівні утворюються спеціальні комісії з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, до якої залучаються представники інших заінтересованих суб'єктів забезпечення цивільного захисту, з метою координації дій.

8. Для забезпечення управління, координації дій органів управління та підпорядкованих їм сил цивільного захисту, здійснення цілодобового чергування і забезпечення збору, оброблення, узагальнення та аналізу інформації про обстановку в районах виникнення надзвичайних ситуацій функціонують:

1) на державному рівні – оперативно-чергова, диспетчерська УНПЦ, чергова (диспетчерська) служба ЦГЗ;

2) на регіональному рівні – оперативно-диспетчерські служби центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Міністерства охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, чергова (диспетчерська) служба ЦКПХ;

3) на об'єктовому рівні – чергові (диспетчерські) служби підприємств, установ та організацій сфери охорони здоров'я, які виконують завдання цивільного захисту (у разі їх утворення).

Для забезпечення сталого управління у сфері охорони здоров'я та реалізації функцій, передбачених на особливий період, МОЗ використовується державна система пунктів управління.

9. Для управління функціональною підсистемою використовуються електронні комунікаційні мережі загального користування і спеціального призначення, а також державна система урядового зв'язку.

10. До сил цивільного захисту функціональної підсистеми належать:

- 1) об'єктові аварійно-рятувальні служби (у разі їх утворення);
- 2) об'єктові формування цивільного захисту;
- 3) УНПЦ, у тому числі утворені на його базі команди медицини катастроф;
- 4) команди медицини катастроф центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф;
- 5) територіальні та об'єктові медичні спеціалізовані служби цивільного захисту (у разі їх утворення);
- 6) групи, які відносяться до сил цивільного захисту функціональної підсистеми санітарного та епідеміологічного благополуччя населення;
- 7) підприємства, установи та організації сфери охорони здоров'я та санітарно-епідемічного благополуччя населення, визначені планами реагування на надзвичайні ситуації;
- 8) інші формування цивільного захисту, визначені планами реагування на надзвичайні ситуації;
- 9) об'єктові спеціалізовані служби цивільного захисту (у разі їх утворення);
- 10) добровільні формування цивільного захисту (у разі їх утворення).

Структура, алгоритми та порядки роботи відповідних сил цивільного захисту є частиною плану реагування на надзвичайні ситуації відповідного рівня.

11. Залучення сил цивільного захисту функціональної підсистеми до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій здійснюється згідно з планами реагування на надзвичайні ситуації, планами взаємодії органів управління та сил цивільного захисту в разі виникнення надзвичайних ситуацій, а також планами локалізації і ліквідації наслідків аварій.

Органи управління функціональної підсистеми, у разі наявності ознак загрози життю та/або здоров'ю населення, забезпечують взаємодію із функціональною підсистемою забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення.

12. Залежно від масштабів і особливостей надзвичайної ситуації, що прогнозується або виникла, для функціональної підсистеми встановлюється один із таких режимів функціонування:

1. повсякденного функціонування;
- 2) підвищеної готовності;
- 3) надзвичайної ситуації;
- 4) надзвичайного стану.

13. Режими функціонування функціональної підсистеми встановлюються відповідно до статей 11 – 15 Кодексу цивільного захисту України, заходи з їх реалізації визначаються відповідно до Положення про єдину державну систему цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 січня 2014 року № 11.

14. Основними заходами, що здійснюються функціональною підсистемою, є:

- 1) у режимі повсякденного функціонування:
 - організація контролю попередження виникнення надзвичайних ситуацій, керівництво діяльністю підприємств, установ та організацій сфери охорони здоров'я та сил цивільного захисту функціональної підсистеми;
 - забезпечення планування заходів цивільного захисту на об'єктах функціональної підсистеми;
 - розроблення і виконання цільових та науково-технічних програм щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій на об'єктах функціональної підсистеми і зменшення можливих втрат;
 - здійснення планових заходів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, а також заходів щодо підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту функціональної підсистеми;
 - забезпечення готовності органів управління та сил цивільного захисту функціональної підсистеми до дій відповідно до затверджених планів у сфері цивільного захисту;
 - підготовка захисних споруд до використання за призначенням та підтримання їх у робочому стані;
 - організація підготовки фахівців цивільного захисту на об'єктах, підготовка керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту функціональної підсистеми, навчання населення діям у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

створення сил цивільного захисту функціональної підсистеми та їх підготовка до дій за призначенням;

створення і поновлення матеріальних резервів для запобігання виникненню, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єктах функціональної підсистеми;

підтримання у готовності систем оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій органів управління та сил цивільного захисту функціональної підсистеми;

підтримання готовності до негайного використання людських та матеріально-технічних ресурсів у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

забезпечення заходів щодо попередження виникнення надзвичайних ситуацій, прогнозування наслідків надзвичайних ситуацій, підготовка навчальних матеріалів, рекомендацій та навчання фахівців цивільного захисту та населення щодо поведінки та дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій спільно з функціональною підсистемою санітарного та епідеміологічного благополуччя населення.

2) у режимі підвищеної готовності:

здійснення оповіщення органів управління та сил цивільного захисту функціональної підсистеми, а також інформування населення, інших заінтересованих органів управління та сил цивільного захисту, про загрозу виникнення надзвичайної ситуації та дії в можливій зоні надзвичайної ситуації;

формування оперативних груп із представників сил цивільного захисту функціональної підсистеми для виявлення причин погіршення обстановки та підготовки пропозицій щодо її нормалізації;

забезпечення цілодобового чергування (за потреби) членів оперативних груп;

уточнення (у разі потреби) планів реагування на надзвичайні ситуації;

здійснення заходів щодо захисту населення і територій від можливих надзвичайних ситуацій на об'єктах функціональної підсистеми;

приведення у готовність наявних сил та засобів цивільного захисту функціональної підсистеми, залучення додаткових сил та засобів за необхідності;

посилення спостереження та контролю за ситуацією на територіях відповідно до функціонального призначення підсистеми;

забезпечення зв'язку органів управління з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, силами цивільного захисту функціональної підсистеми;

інформування функціональної підсистеми санітарного та епідеміологічного благополуччя населення про загрозу виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з хімічними, біологічними, радіаційними та ядерними чинниками.

3) у режимі надзвичайної ситуації:

здійснення оповіщення органів управління та сил цивільного захисту функціональної підсистеми, функціональної підсистеми санітарного та епідеміологічного благополуччя населення про виникнення надзвичайної ситуації та інформування про дії в умовах такої ситуації;

уведення в дію планів реагування на надзвичайні ситуації;

призначення керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та утворення у разі потреби спеціальної комісії з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;

здійснення постійного прогнозування зони можливого поширення надзвичайної ситуації та масштабів можливих наслідків спільно з функціональною підсистемою санітарного та епідеміологічного благополуччя населення;

організація робіт з локалізації і ліквідації наслідків надзвичайної ситуації у сфері охорони здоров'я;

організація та забезпечення надання медичної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайної ситуації;

здійснення заходів з метою недопущення негативного впливу на здоров'я населення шкідливих факторів середовища життєдіяльності людини та наслідків надзвичайних ситуацій;

забезпечення евакуації постраждалих до закладів охорони здоров'я;

здійснення безперервного контролю за розвитком надзвичайної ситуації у сфері охорони здоров'я;

здійснення інформування органів управління цивільного захисту, функціональної підсистеми санітарного та епідеміологічного благополуччя населення про розвиток надзвичайної ситуації та заходи, що здійснюються для мінімізації її наслідків.

4) у режимі надзвичайного стану функціональна підсистема функціонує відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану», цього Положення та іншими нормативно-правовими актами.

15. В особливий період функціональна підсистема функціонує відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із законами України «Про правовий режим воєнного стану», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», іншими нормативно-правовими актами.

16. Переведення функціональної підсистеми в режим функціонування в умовах особливого періоду здійснюється відповідно до актів Президента України, Кабінету Міністрів України, плану цивільного захисту МОЗ на особливий період.

17. Функціональна підсистема провадить свою діяльність відповідно до планів основних заходів цивільного захисту функціональної підсистеми на рік. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій здійснюється згідно з планами реагування на надзвичайні ситуації відповідного рівня.

18. На підприємствах, що є об'єктами підвищеної небезпеки, розробляються плани локалізації і ліквідації наслідків аварій на таких об'єктах.

19. Заходи цивільного захисту в особливий період здійснюються відповідно до планів цивільного захисту на особливий період.

20. Заходи щодо цільової мобілізації передбачаються у відповідних мобілізаційних планах МОЗ.

21. До робіт із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків можуть залучатися на добровільних або договірних засадах громадські об'єднання за наявності в учасників, які залучаються до таких робіт, відповідного рівня підготовки в порядку, визначеному керівництвом такого об'єднання або керівником робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

22. Сили цивільного захисту функціональної підсистеми, крім добровільних формувань цивільного захисту, укомплектовуються персоналом (кадрами) та забезпечуються засобами цивільного захисту з урахуванням необхідності проведення робіт в автономному режимі протягом не менш як трьох діб.

В.о. директора Департаменту медичних послуг

Тетяна ОРАБІНА